

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رمضان؛ وظایف و اولویت‌ها

(ترجمه)

یکی از بارزترین ویژگی‌های اسلام به عنوان یک مبدأ، مبارزه با فردگرایی و خودخواهی است؛ در حالی که اسلام بر فرد لازم می‌سازد تا به امور خاص خود، اصلاح نفس خود و کنترل رفتار خود اقدام نماید؛ در عین حال او را به مراقبت از دیگران سوق می‌دهد و او را موظف می‌کند که به منافع اطرافیان خود در جامعه رسیدگی کند. این اهتمام تا زمانی که همه مردم در توصیف اسلام به عنوان پیامی جهانی که هدف آن نجات انسان از چنگال جهل و گمراهی است، شامل گردد.

در ماه مبارک رمضان، صحنه‌های بسیاری مشهود است که بر مسلمانان لازم است که به آن‌ها تدبیر نمایند و به آن بیندیشند تا به آنان کمک کند تا واقعیت خود را تغییر دهند؛ به گونه‌ای که به ایفای نقش خود و انجام مسئولیت‌هایی که به عنوان یک امت به آن‌ها سپرده شده، کمک نماید و اولین نشانه‌های بیداری و درک این است که مسلمان از ردای تنگ فردگرایی بیرون آید و سر به افق وسیع بلند کند تا دریابد که جزو امتی با وقار و کهن است.

این فرموده پیامبر صلی الله علیه وسلم:

«كُلُّكُمْ رَاعٍ وَ كُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ»

ترجمه: همه شما چوپان و هر کدام شما مسئول زیردستان خود هستید.

اساس همه، مسئولیت‌ها و اختیاراتی است که به آن سپرده شده است، از بالای هرم در زینة ساختار دولت که حاکم یا خلیفه نمایندگی از آن می‌کند، شروع شده و سپس در سطوح دیگر آن انتقال می‌نماید تا این‌که فرد فرد مسلمانان زن و مرد را شامل شود.

چون مسئولیت در مراتب و جهات متعدد است، طبیعی است که در انجام آن مسئولیت‌ها، در اولویت‌ها تداخل صورت می‌گیرد؛ بنابراین، باید تعادل و معیاری برای ترتیب دادن آن اولویت‌ها وجود داشته باشد و به هوس و هوی واگذار نگردد. به همین جهت الله سبحانه و تعالی می‌فرماید:

﴿أَجْعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهَدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾ [توبه: 19]

ترجمه: آیا (رتبه سقایت و) آب دادن به حاجیان و تعمیرکردن مسجدالحرام را همسان (مقام آن) کسی می‌شمارید که به الله (سبحانه و تعالی) و روز رستاخیز ایمان آورده و در راه الله (سبحانه و تعالی) جهاد کرده است (و به جان و مال کوشیده است؟ هرگز منزلت آنان یکسان نیست و) در نزد الله (سبحانه و تعالی) برابر نمی‌باشند و الله (سبحانه و تعالی) مردمانی را که (به خویشتن به وسیله کفر ورزیدن، و به دیگران به وسیله اذیت و آزار آنان) ستم می‌کنند (به راه خیر و صلاح دنیوی و نعمت و سعادت اخروی) رهنمود نمی‌سازد.

تا زینة اولویت‌ها را برای فرد مسلمان ترتیب دهد؛ لذا ایمان و جهاد را بر عمل آبرسانی به زائران و بنای بیت الله الحرام مقدم داشت، در بیان صریح چگونگی ترتیب اولویت‌ها را واضح ساخت؛ پس فرایض و الاثر از نوافل بوده و اصول نسبت به فروع مقدم است.

با توجه به واقعیت امروز مسلمانان، مسائل منشعب شده و راه‌حل‌ها به هم گره خورده است. بنابراین، باید اولویت‌ها برای بیرون رفت مطمئن از مشکلاتی که آنان را رنج می‌دهد، ترتیب داده شود و در رأس اولویت‌ها، بحث اجرای اسلام و ساختار کیان مسلمانان قرار دارد؛ دولت واحدی که آن‌ها را متحد کند و هویت و جایگاه آن‌ها را در میان ملت‌ها مشخص سازد. بنابراین، در ماه رمضان و غیر ماه رمضان قابل قبول نیست. اهتمام به خواندن قرآن و تلاوت آن تنها برای کسب ثواب در حالی که

احکام آن تعطیل شده و از حدود آن تجاوز می‌شود، قابل قبول نیست که بین وجوب اقامه نماز و وجوب حکم بمانزل الله و در میان وجوب روزه و وجوب نصب امام، در میان فرض حج و فرض جهاد فرق گذاشت؛ زیرا احکام الله سبحانه و تعالی برخی به برخی دیگر مرتبط است و آمده تا مشکلات زندگی فرد، جامعه و دولت را معالجه نماید.

اهمیت وجود دولت در اسلام به عنوان نهاد اجرایی برای مجموعه از اعتقادات، معیارها و احکامی که اسلام با آن آمده و محدود کردن تطبیق آن به احکام و راحل‌های مربوط به جنبه فردی انسان، مانند عبادات و اخلاق، اکثر احکام اسلام را معطل می‌کند، در غیر آن چگونه ممکن است تا به احکام معاملات اقتصادی و اجتماعی، احکام مربوط به جهاد فی سبیل الله و احکام متعلق به سیاست خارجی، احکام عقوبات، نظام آموزشی، تدوین برنامه‌ها و رسانه‌ها و بسیار بسیاری که بیش از چهار پنجم احکام اسلام در غیاب دولت معلق می‌ماند.

پیامبر صلی الله علیه و سلم فرمودند:

«كَانَتْ بَنُو إِسْرَائِيلَ تَسُوسُهُمُ الْأَنْبِيَاءُ كُلَّمَا هَلَكَ نَبِيٌّ خَلَفَهُ نَبِيٌّ وَإِنَّهُ لَا نَبِيَّ بَعْدِي وَسَيَكُونُ خُلَفَاءُ فَيَكْتُرُونَ، قَالُوا: فَمَا تَأْمُرُنَا قَالَ: فُوا بِبَيْعَةِ الْأَوَّلِ فَأَلَّوْا أَعْطَوْهُمْ حَقَّهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ سَأَلَهُمْ عَمَّا اسْتَرَّ عَاهُمْ»

ترجمه: بنی اسرائیل را پیامبران‌شان رهبری می‌کرد و هرگاه پیامبری فوت می‌نمود، پس از وی پیامبری دیگر می‌آمد، پس از من پیامبری نیست، ولی خلفاء اند که بسیار می‌شوند، گفتند: برای ما چی دستور می‌دهی، فرمود: بر بیعت خلیفه اول وفا کنید و حق خلفاء را اداء نمایید و الله سبحانه و تعالی در مورد حال رعایای‌شان از آنان خواهد پرسید.

آنچه که بر اهمیت این مهم می‌افزاید این است که حفاظت از وجود دولت از اهداف اساسی و بلند اسلام می‌باشد؛ چنانکه پیامبر صلی الله علیه و سلم می‌فرماید:

«إِذَا بُوِيعَ لِخُلَفَائِنَا، فَاقْتُلُوا الْآخَرَ مِنْهُمَا»

ترجمه: هرگاه برای دو خلیفه بیعت شد، دومی را بکشید.

و این فرموده‌شان:

«مَنْ أَتَاكُمْ وَ أَمْرُكُمْ جَمِيعٌ عَلَى وَاحِدٍ، يُرِيدُ أَنْ يَشُقَّ عَصَاكُمْ، أَوْ يُفَرِّقَ جَمَاعَتَكُمْ، فَاقْتُلُوهُ»

ترجمه: هرگاه کسی نزد شما آمد، در حالی که امور شما بر محور یک فرد جمع شده بود و او می‌خواست نافرمانی کند یا جماعت شما را متفرق سازد، در این صورت وی را به قتل رسانید.

امری که بر مسلمانان، گروه‌ها، افراد و علمای امروز لازم می‌سازد، تجدید نظر در واقعیت‌شان و نیاز میرم به اجتماع در یک نهاد را لازم می‌سازد؛ علاوه بر این که این امر و کار یک وظیفه شرعی است که مسلمانان با کوتاهی در انجام آن گناه می‌کنند.

در یکی از بارزترین مسائل مسلمانان، که مسأله فلسطین است، مشکل اولویت‌بندی مطرح می‌شود، زیرا حاکمان اقداماتی را برای گمراه کردن و فریب دادن امت و منحرف کردن آن از مسیرش به سوی آزادی فلسطین انجام می‌دهند و انرژی آن را در اقدامات حاشیه‌ای پراکنده می‌کنند که نه هدف را متحقق می‌سازد و نه هم نتیجه می‌دهد.

نظام اردن، صاحب قیمومیت به‌دفعه، بیشترین توجه خود را معطوف به مرمت مسجد الاقصی و نوسازی فرش‌ها و جای‌نماهای آن می‌کند و نظام ایران با تأسیس آنچه به نام ارتش قدس نامیده می‌شود، اشک تمساح به حال مسجد الاقصی می‌ریزد و هر ساله روز قدس را در آخرین جمعه ماه مبارک رمضان جشن می‌گیرد! نظام مراکش مدعی ریاست کمیته قدس است و نظام ترکیه هم خطوط سرخی را بدون هیچ معنا و تأثیری بر واقعیت موجود ترسیم می‌کند. به قصد انحراف و گمراه کردن امت به جای تلاش جدی برای باز کردن قید مسجد و آزادسازی آن و تمام فلسطین و پاکسازی آن از پلیدی یهود.

اما در مورد مکان‌هایی که مسلمانان در آن رنج می‌برند، مانند اویغورها در چین، روهینگیاها در میانمار (برما)، مسلمانان در هند و افریقا، به جای کار و تلاش جهت حمایت از آن‌ها، دفع ظلم از آن‌ها، توقف ریختن خون آن‌ها و حفاظت آبروی شان، حکام با توجیه مسلمانان و پراکنده ساختن انرژی آن‌ها با کارهای خیریه و کمک‌های بشردوستانه؛ قطب نما را به جهتی دیگر می‌چرخانند، اگرچه این اقدامات خوب است اما راه درستی برای پایان دادن به رنج برادران مسلمان ما نیست.

مسلمانان امروز باید اولویت‌های خود را آن گونه که الله سبحانه و تعالی دوست دارد و راضی است، ترتیب دهند و اجازه ندهند حکام و ابزارهای شان قطب نمای شان را منحرف کنند و آن‌ها را به راه‌های کج و بی‌فایده ببرند.

صیام رمضان به عنوان نشانی بر وحدت امت و قیام شب‌های رمضان به عنوان دعوتی به سوی قیام و حرکتی تازه است؛ پس این رمضان را، آخرین رضائی قرار دهید که بدون دولتی زندگی می‌کند که کتاب پروردگارتان و سنت پیامبرتان را تطبیق کند! و وعده الله سبحانه و تعالی و بشارت رسولش صلی الله علیه و سلم بر شما تحقق یابد! پس حیات اولی خود را باز گردانید و خیر و نور را به تمام جهانیان برسانید!

نویسنده: استاد خالد سعید

عضو دفتر مطبوعاتی مرکزی حزب التحریر-سرزمین مبارک فلسطین

مترجم: احمد صادق امین